

MIĘDZYNARODOWY STANDARD SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ 7

Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji

CEL

- 1 Celem niniejszego MSSF jest nałożenie na jednostki obowiązku ujawniania w ich sprawozdaniach finansowych informacji, które pozwolą użytkownikom ocenić:
 - a) wpływ instrumentów finansowych na sytuację finansową i wyniki działalności jednostki; oraz
 - b) charakter i zakres wynikającego z instrumentów finansowych ryzyka, na które jednostka jest narażona w okresie sprawozdawczym i na dzień sprawozdawczy, jak również sposób zarządzania ryzykiem przez jednostkę.
- 2 Zasady określone w niniejszym MSSF uzupełniają zasady ujmowania, wyceny i prezentacji aktywów finansowych i zobowiązań finansowych przedstawione w MSR 32: *Instrumenty finansowe: prezentacja* i w MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena*.

ZAKRES

- 3 Do stosowania niniejszego MSSF zobowiązane są wszystkie jednostki w odniesieniu do wszystkich rodzajów instrumentów finansowych, z wyłączeniem:
 - a) udziałów w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach ujmowanych zgodnie z MSR 27 *Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe*, MSR 28 *Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych* lub MSR 31 *Udziały we wspólnych przedsięwzięciach*. Jednakże w niektórych przypadkach MSR 27, MSR 28 lub MSR 31 zezwalają jednostce na ujmowanie udziałów w jednostkach zależnych, stowarzyszonych lub we wspólnych przedsięwzięciach w oparciu o MSR 39; w takich przypadkach jednostki ujawniają informacje zgodnie z wymaganiami MSR 27, MSR 28 lub MSR 31 w uzupełnieniu do wymagań określonych w niniejszym MSSF. Jednostki stosują niniejszy MSSF również do wszystkich instrumentów pochodnych związanych z udziałami w jednostkach zależnych, jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach, chyba że instrument pochodny odpowiada definicji instrumentu kapitałowego określonej w MSR 32;
 - b) praw i obowiązków pracodawców wynikających z programów świadczeń pracowniczych, do których stosuje się MSR 19 *Świadczenia pracownicze*;
 - c) umów, z których wynikają zobowiązania warunkowe w połączeniach jednostek gospodarczych (zob. MSSF 3 *Połączenia jednostek gospodarczych*). Niniejsze wyłączenie stosuje się wyłącznie do jednostki przejmującej;
 - d) umów ubezpieczeniowych zgodnie z ich definicją podaną w MSSF 4 *Umowy ubezpieczeniowe*. Jednakże niniejszy standard stosuje się do instrumentów pochodnych wbudowanych w umowy ubezpieczeniowe, jeśli MSR 39 wymaga, aby jednostka ujmowała je oddzielnie. Ponadto wystawca stosuje niniejszy standard do *umów gwarancji finansowych*, jeśli stosuje on MSR 39 do ujmowania i wyceny umów. Jednak jeśli wystawca zgodnie z paragrafem 4 d) MSSF 4 podejmie decyzję o stosowaniu MSSF4 do ich ujmowania i wyceny, stosuje on MSSF 4; w związku z tym analiza wrażliwości nie jest wymagana;
 - e) instrumentów finansowych, umów i obowiązków wynikających z transakcji rozliczanych w oparciu o akcje/udziały, do których ma zastosowanie MSSF 2 *Płatności w formie akcji*, z tym że niniejszy MSSF stosuje się do umów w zakresie określonym w paragrafie 5–7 MSR 39.
- 4 Niniejszy MSSF ma zastosowanie do ujętych i nieujętych instrumentów finansowych. Ujęte instrumenty finansowe obejmują aktywa finansowe i zobowiązania finansowe wchodzące w zakres MSR 39. Nieujęte instrumenty finansowe obejmują określone instrumenty finansowe, które mimo że nie wchodzą w zakres MSR 39, wchodzą w zakres niniejszego MSSF (np. niektóre zobowiązania z tytułu pożyczek).
- 5 Niniejszy MSSF ma zastosowanie do umów kupna lub sprzedaży składników niefinansowych objętych zakresem MSR 39 (zob. paragrafy 5–7 MSR 39).

KATEGORIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH I ZAKRES UJAWNIANYCH INFORMACJI

- 6 W przypadku gdy niniejszy MSSF narzuca wymóg ujawnienia informacji według kategorii instrumentów finansowych, jednostka zobowiązana jest do przypisania instrumentów finansowych do poszczególnych kategorii, które uwzględniają charakter ujawnianych informacji oraz cechy tych instrumentów finansowych. Jednostka zobowiązana jest przedstawić wystarczające informacje umożliwiające uzgodnienie z wydzielonymi pozycjami bilansu.

ISTOTNOŚĆ WPŁYWU INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH NA SYTUACJĘ FINANSOWĄ I WYNIK DZIAŁALNOŚCI

- 7 Jednostka ujawnia informacje, które pozwolą użytkownikom jej sprawozdania finansowego na ocenę wpływu instrumentów finansowych na sytuację finansową i wynik działalności tej jednostki.

Bilans*Kategorie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych*

- 8 Wartość bilansową każdej z określonych poniżej kategorii zdefiniowanych w MSR 39 ujmuje się w bilansie lub ujawnia w informacji dodatkowej:
- a) aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, wykazując odrębnie (i) składniki aktywów finansowych wyznaczone jako wyceniane w ten sposób przy początkowym ujęciu; oraz (ii) składniki aktywów finansowych sklasyfikowane jako przeznaczone do obrotu zgodnie z MSR 39;
 - b) inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności;
 - c) pożyczek i należności;
 - d) aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży;
 - e) zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, wykazując odrębnie (i) składniki zobowiązań finansowych wyznaczone jako wyceniane w ten sposób przy początkowym ujęciu; oraz (ii) składniki zobowiązań finansowych sklasyfikowane jako przeznaczone do obrotu zgodnie z MSR 39; oraz
 - f) zobowiązań finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

- 9 Jeżeli jednostka wyznaczyła pożyczkę lub należność (lub grupę pożyczek lub należności) jako wycenianą w wartości godziwej przez wynik finansowy, to ujawnia:
- a) maksymalną ekspozycję pożyczki lub należności (lub grupy pożyczek lub należności) na ryzyko kredytowe (zob. paragraf 36 a)) na dzień sprawozdawczy;
 - b) kwotę, o którą wszelkie powiązane kredytowe instrumenty pochodne lub podobne instrumenty zmniejszają maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe;
 - c) kwotę zmiany, w danym okresie i narastająco, wartości godziwej pożyczki lub należności (lub grupy pożyczek lub należności), która wynika ze zmian ryzyka kredytowego odnoszącego się do składnika aktywów finansowych, ustaloną:
 - (i) jako kwotę zmiany jego wartości godziwej, która nie wynika ze zmiany warunków rynkowych powodujących ryzyko rynkowe; lub
 - (ii) w oparciu o alternatywną metodę, która zdaniem jednostki pozwala wierniej odzwierciedlić kwotę zmiany wartości godziwej, która wynika ze zmiany ryzyka kredytowego dla danego składnika aktywów.
- Zmiany warunków rynkowych powodujące ryzyko rynkowe obejmują zmiany bazowej (referencyjnej) stopy procentowej, ceny dóbr, kursu wymiany walut lub indeksu cen, stóp lub kursów;
- d) kwotę zmiany wartości godziwej wszelkich powiązanych kredytowych instrumentów pochodnych lub podobnych instrumentów, jaka wystąpiła w danym okresie i narastająco, od momentu wyznaczenia pożyczki lub należności.
- 10 Jeżeli jednostka wyznaczyła zobowiązanie finansowe jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy zgodnie z paragrafem 9 MSR 39, to ujawnia:
- a) kwotę zmiany, w okresie sprawozdawczym i narastająco, wartości godziwej zobowiązania finansowego wynikającą ze zmian ryzyka kredytowego dla tego zobowiązania, ustaloną:
 - (i) jako kwotę zmiany jego wartości godziwej, która nie jest związana ze zmianą warunków rynkowych powodujących ryzyko rynkowe (zob. załącznik B paragraf B4); lub
 - (ii) w oparciu o alternatywną metodę, która zdaniem jednostki pozwala wierniej odzwierciedlić kwotę zmiany wartości godziwej, która wynika ze zmiany ryzyka kredytowego odnoszącego się do danego zobowiązania.

Zmiany warunków rynkowych powodujących ryzyko rynkowe obejmują zmiany referencyjnej stopy procentowej, ceny instrumentu finansowego innej jednostki, ceny dóbr, kursu wymiany walut lub indeksu cen, stóp lub kursów. W przypadku umów powiązanych z ceną jednostek zmiany warunków rynkowych obejmują zmiany wyników powiązanych wewnętrznych i zewnętrznych funduszy inwestycyjnych;

- b) różnicę między wartością bilansową zobowiązania finansowego a kwotą, którą jednostka byłaby zobowiązana na mocy umowy zapłacić beneficjentowi zobowiązania w terminie wymagalności.

11 Jednostka ujawnia:

- a) metody stosowane w celu zapewnienia zgodności z wymaganiami określonymi w paragrafie 9 c) i paragrafie 10 a);
- b) w przypadku gdy w opinii jednostki ujawnione przez nią, w celu zapewnienia zgodności z wymogami paragrafu 9 c) i paragrafu 10 a), informacje nie odzwierciedlają rzetelnie zmiany wartości godziwej składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego wynikającej ze zmian odnoszącego się do niego ryzyka kredytowego – przyczyny, dla których doszła do takiego wniosku, oraz czynniki, które jej zdaniem są istotne.

Przekwalifikowanie

12 Jeżeli jednostka dokonała przekwalifikowania składnika aktywów finansowych (zgodnie z paragrafami 51–54 MSR 39) na wyceniany:

- a) według kosztu lub zamortyzowanego kosztu, a nie według wartości godziwej; lub
- b) według wartości godziwej, a nie według kosztu lub zamortyzowanego kosztu;

jednostka ujawnia kwotę przekwalifikowaną do i z każdej kategorii, jak również przyczyny przekwalifikowania.

12A Jeżeli jednostka dokonała przekwalifikowania składnika aktywów finansowych z kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy zgodnie z paragrafem 50B lub 50D MSR 39 lub z kategorii dostępnych do sprzedaży zgodnie z paragrafem 50E MSR 39, ujawnia następujące informacje:

- a) kwotę przekwalifikowaną do i z każdej kategorii;
- b) dla każdego okresu sprawozdawczego do momentu usunięcia z bilansu, wartości bilansowe i wartości godziwe wszystkich składników aktywów finansowych, które zostały przekwalifikowane w bieżącym okresie sprawozdawczym oraz w poprzednich okresach sprawozdawczych;
- c) jeżeli składnik aktywów finansowych został przekwalifikowany zgodnie z paragrafem 50B, wyjątkową sytuację oraz fakty i okoliczności wskazujące, że sytuacja była wyjątkowa;
- d) dla okresu sprawozdawczego, w którym składnik aktywów finansowych został przeklasyfikowany, wartość godziwą zysku lub straty związanych ze składnikiem aktywów finansowych, które zostały ujęte w rachunku zysków i strat lub w innych całkowitych dochodach w tym okresie sprawozdawczym oraz w poprzednich okresach sprawozdawczych;
- e) dla każdego okresu sprawozdawczego następującego po przekwalifikowaniu (w tym okresie sprawozdawczym, w którym składnik aktywów finansowych został przekwalifikowany) do momentu usunięcia składnika aktywów finansowych z bilansu, wartość godziwą zysku lub straty, które zostałyby ujęte w rachunku zysków i strat lub w innych całkowitych dochodach, jeżeli dany składnik aktywów finansowych nie zostałby przekwalifikowany, jak również zysk, stratę, przychód i koszt ujęte w rachunku zysków i strat; oraz
- f) efektywną stopę procentową i szacunkowe kwoty przepływów pieniężnych, które jednostka spodziewa się odzyskać, na dzień przekwalifikowania składnika aktywów finansowych.

Wyłączenie

13 Jednostka może dokonać przeniesienia aktywów finansowych w taki sposób, że część lub wszystkie składniki aktywów finansowych nie będą kwalifikować się do wyłączenia (zob. paragrafy 15–37 MSR 39). W takim przypadku jednostka ujawnia dla każdej kategorii tego rodzaju aktywów finansowych:

- a) charakter aktywów;
- b) charakter korzyści i ryzyka związanych z faktem posiadania, na które jednostka pozostaje narażona;
- c) wartość bilansową aktywów i powiązanych zobowiązań – w przypadku gdy jednostka w dalszym ciągu ujmuje wszystkie składniki aktywów; oraz
- d) wartość bilansową ogółem pierwotnych aktywów, kwotę aktywów które jednostka w dalszym ciągu ujmuje, oraz wartość bilansową powiązanych zobowiązań – w przypadku gdy jednostka w dalszym ciągu ujmuje składniki aktywów w stopniu odpowiadającym utrzymywanemu zaangażowaniu.

Zabezpieczenie

- 14 Jednostka ujawnia:
- wartość bilansową składników aktywów finansowych, które jednostka zastawiła jako zabezpieczenie zobowiązań lub zobowiązań warunkowych, w tym kwoty przekwalifikowane zgodnie z paragrafem 37 a) MSR 39; oraz
 - postanowienia i warunki ustanowienia zastawu.
- 15 Jeżeli na rzecz jednostki ustanowiono zabezpieczenie (składnika aktywów finansowych lub niefinansowych) i jeżeli jednostka jest uprawniona do sprzedaży zabezpieczenia lub obciążenia go innym zastawem w przypadku realizacji wszelkich obowiązków przez właściciela przedmiotu zabezpieczenia, jednostka ujawnia:
- wartość godziwą zabezpieczenia ustanowionego na rzecz jednostki;
 - wartość godziwą każdego takiego sprzedanego lub obciążonego innym zastawem zabezpieczenia oraz czy jednostka jest zobowiązana do zwrotu takiego zabezpieczenia; oraz
 - postanowienia i warunki związane z wykorzystaniem zabezpieczenia.

Konto rezerw na straty kredytowe

- 16 Jeżeli następuje utrata wartości aktywów finansowych w związku ze stratami kredytowymi, a jednostka ujmuje utratę wartości na oddzielnym koncie (np. na koncie rezerw, na którym ujmowana jest utrata wartości poszczególnych składników aktywów, lub na podobnym koncie wykorzystywanym do ujęcia łącznej kwoty utraty wartości aktywów), nie zmniejszając bezpośrednio wartości bilansowej składnika aktywów, wówczas jednostka wykazuje uzgodnienie zmian na tym koncie w ciągu danego okresu dla każdej kategorii aktywów finansowych.

Złożone instrumenty finansowe ze złożeniem cech wielu wbudowanych instrumentów pochodnych

- 17 Jeżeli jednostka wyemitowała instrument zawierający składnik zobowiązaniowy i składnik kapitałowy (zob. paragraf 28 MSR 32) i instrument ten zawiera złożenie cech wielu wbudowanych instrumentów pochodnych, których wartości są współzależne (np. zamienny instrument dłużny z opcją kupna), to ujawnia istnienie takich cech.

Niewywiązanie się z płatności i naruszenie warunków umowy

- 18 W przypadku zobowiązań z tytułu pożyczek ujętych na dzień sprawozdawczy jednostka ujawnia:
- szczegółowe informacje dotyczące wszelkiego niewywiązania się w danym okresie ze spłaty kapitału, wypłaty odsetek, postanowień powierniczego rachunku rozliczenia zobowiązania lub warunków wykupu tych zobowiązań z tytułu pożyczek;
 - wartość bilansową na dzień sprawozdawczy zobowiązań z tytułu pożyczek, w odniesieniu do których nie wywiązano się z płatności; oraz
 - czy usunięto naruszenie warunków umowy lub czy renegotjowano warunki dotyczące zobowiązań z tytułu pożyczek przed dniem zatwierdzenia sprawozdania finansowego.
- 19 Jeżeli w danym okresie naruszono inne warunki umowy pożyczki niż te określone w paragrafie 18, jednostka ujawnia informacje wymagane zgodnie z paragrafem 18, jeżeli naruszenia uprawniają pożyczkodawcę do żądania wcześniejszej spłaty (chyba że naruszenia usunięto bądź renegotjowano warunki pożyczki do dnia sprawozdawczego włącznie).

Rachunek zysków i strat i kapitał własny*Pozycje przychodów, kosztów, zysków lub strat*

- 20 Jednostka ujawnia następujące pozycje przychodów, kosztów, zysków lub strat albo w sprawozdaniu finansowym, albo w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego:
- zyski lub straty netto dotyczące:
 - aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, wykazując oddzielnie zyski lub straty netto dotyczące aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyznaczonych przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz zyski lub straty netto dotyczące aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych zakwalifikowanych jako przeznaczone do obrotu zgodnie z MSR 39;
 - składników aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, wykazując oddzielnie kwotę zysku lub straty, która w danym okresie została ujęta bezpośrednio w kapitale własnym, i kwotę usuniętą z kapitału własnego i ujętą w zysku lub stracie za dany okres;

- (iii) inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności;
 - (iv) pożyczek i należności; oraz
 - (v) zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu;
- b) przychody z tytułu odsetek ogółem i koszty z tytułu odsetek ogółem (obliczone z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej), odnoszące się do aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy;
 - c) przychody i koszty z tytułu opłat (inne niż kwoty uwzględnione podczas ustalania efektywnej stopy procentowej), wynikające z:
 - (i) aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy; oraz
 - (ii) działalności powierniczej polegającej na utrzymywaniu lub inwestowaniu aktywów w imieniu osób, powierników, programów świadczeń emerytalnych i innych instytucji;
 - d) przychody z tytułu odsetek związane z aktywami finansowymi, które uległy utracie wartości, naliczone zgodnie z paragrafem OS93 MSR 39; oraz
 - e) kwota wszelkich strat z tytułu utraty wartości dla każdej kategorii aktywów finansowych.

Ujawnianie innych informacji

Zasady (polityka) rachunkowości

- 21 Zgodnie z paragrafem 108 MSR 1 *Prezentacja sprawozdań finansowych* jednostka ujawnia w opisie istotnych zasad (polityce) rachunkowości podstawę (lub podstawy) wyceny stosowane przy sporządzaniu sprawozdania finansowego, jak również inne stosowane zasady (politykę) rachunkowości mające znaczenie dla zrozumienia sprawozdania finansowego.

Rachunkowość zabezpieczeń

- 22 Jednostka ujawnia następujące informacje odrębnie dla poszczególnych rodzajów zabezpieczeń określonych w MSR 39 (tzn. zabezpieczeń wartości godziwej, zabezpieczeń przepływów pieniężnych oraz zabezpieczeń udziałów w aktywach netto w podmiocie zagranicznym):
- a) opis każdego rodzaju zabezpieczenia;
 - b) opis instrumentów finansowych wyznaczonych jako instrumenty zabezpieczające oraz ich wartość godziwą na dzień sprawozdawczy; oraz
 - c) charakter zabezpieczanego ryzyka.
- 23 W przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, jednostka ujawnia:
- a) okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych, oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wynik finansowy;
 - b) opis każdej planowanej transakcji, w odniesieniu do której rachunkowość zabezpieczeń została uprzednio zastosowana, ale nie oczekuje się już jej przeprowadzenia;
 - c) kwotę ujętą w kapitale własnym w danym okresie;
 - d) kwotę usuniętą z kapitału własnego i ujętą w wyniku finansowym za dany okres, wskazując kwotę ujętą w osobnych pozycjach rachunku zysków i strat; oraz
 - e) kwotę usuniętą w danym okresie z kapitału własnego i zaliczoną do kosztu początkowego lub innej wartości bilansowej składnika aktywów niefinansowych lub zobowiązania niefinansowego, którego nabycie lub powstanie było wysoce prawdopodobną planowaną transakcją będącą przedmiotem zabezpieczenia.
- 24 Jednostka ujawnia odrębnie:
- a) w przypadku zabezpieczeń wartości godziwej – zyski lub straty:
 - (i) na instrumencie zabezpieczającym; oraz
 - (ii) na pozycji zabezpieczanej związane z zabezpieczanym ryzykiem;
 - b) ujętą w wyniku finansowym nieefektywność wynikającą z zabezpieczeń przepływów pieniężnych; oraz

- c) ujętą w wyniku finansowym nieefektywność wynikającą z zabezpieczeń inwestycji netto w podmiocie zagranicznym.

Wartość godziwa

- 25 Z wyjątkiem przypadków określonych w paragrafie 29, dla każdej kategorii aktywów finansowych i zobowiązań finansowych (zob. paragraf 6) jednostka ujawnia informacje o wartości godziwej danej kategorii aktywów i zobowiązań w sposób umożliwiający porównanie tej wartości z wartością bilansową.
- 26 Ujawniając informacje o wartościach godziwych, jednostka dzieli aktywa finansowe i zobowiązania finansowe na kategorie, jednak kompensuje je jedynie w zakresie, w jakim ich wartości bilansowe zostały skompensowane w bilansie.
- 27 Jednostka ujawnia:
- metody oraz – w przypadku wykorzystania techniki wyceny – założenia przyjęte przy ustalaniu wartości godziwych poszczególnych kategorii aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych; przykładowo, w stosownych przypadkach, jednostka ujawnia informacje o założeniach dotyczących wysokości współczynnika wcześniejszych spłat, szacunkowych strat kredytowych, stóp procentowych oraz stóp dyskontowych;
 - czy wartości godziwe ustala się, w całości lub częściowo, bezpośrednio poprzez odniesienie do publikowanych notowań cen z aktywnego rynku lub czy szacuje się ją wykorzystując technikę wyceny (zob. paragrafy OS71–OS79 MSR 39);
 - czy wartości godziwe ujęte lub ujawnione w sprawozdaniu finansowym ustala się, w całości lub częściowo, wykorzystując technikę wyceny opartą na założeniach, których nie potwierdzają ceny weryfikowalnych bieżących transakcji rynkowych dotyczących tego samego instrumentu (tzn. bez zmian ani restrukturyzacji), a nie opartą na dostępnych weryfikowalnych danych rynkowych; w przypadku wartości godziwych wykazanych w sprawozdaniu finansowym – jeżeli zmiana jednego lub więcej z tych założeń i przyjęcie innych racjonalnych możliwych założeń alternatywnych spowodowałoby istotną zmianę wartości godziwej, jednostka zobowiązana jest wskazać ten fakt i ujawnić skutki przedmiotowych zmian; w tym celu istotność ustala się w odniesieniu do wyniku finansowego oraz do aktywów lub zobowiązań ogółem, lub, w przypadku gdy zmiany wartości godziwej ujmowane są w kapitale własnym, do kapitału własnego ogółem;
 - jeżeli pkt c) ma zastosowanie – całkowitą kwotę zmiany wartości godziwej oszacowanej przy użyciu techniki wyceny, która została ujęta w wyniku finansowym w danym okresie.
- 28 Jeżeli rynek dla danego instrumentu finansowego nie jest aktywny, jednostka ustala jego wartość godziwą przy użyciu techniki wyceny (zob. paragrafy OS74–OS79 MSR 39). Niemniej jednak najlepszym dowodem wartości godziwej instrumentu finansowego przy początkowym ujęciu jest cena transakcji (tzn. wartość godziwa uiszczonej lub otrzymanej zapłaty), chyba że spełnione są warunki określone w paragrafie OS76 MSR 39. W związku z tym wartość godziwa przy początkowym ujęciu może różnić się od kwoty, która byłaby ustalona na ten dzień przy użyciu techniki wyceny. Jeżeli różnica taka istnieje, jednostka ujawnia dla poszczególnych kategorii instrumentów finansowych:
- swoje zasady (politykę) rachunkowości stosowane dla ujęcia tej różnicy w wyniku finansowym w celu uwzględnienia zmiany czynników (w tym czasu), które byłyby rozważane przez uczestników rynków przy określaniu ceny (zob. paragraf OS76A MSR 39); oraz
 - łącną różnicę wymagającą ujęcia w wyniku finansowym na początek i na koniec okresu oraz uzgodnienie zmian w saldzie tej różnicy.
- 29 Ujawnienie informacji o wartości godziwej nie jest wymagane:
- gdy wartość bilansowa jest zasadniczo zbliżona do wartości godziwej, np. w przypadku instrumentów finansowych, takich jak krótkoterminowe należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług;
 - w przypadku inwestycji w instrumenty kapitałowe, które nie są notowane na aktywnym rynku, lub w instrumenty pochodne związane z takimi instrumentami kapitałowymi, którą wycenia się po koszcie zgodnie z MSR 39, ponieważ nie można wiarygodnie wycenić jej wartości godziwej; lub
 - w przypadku umów zawierających cechę dyskrecjonalnej partycypacji (o których mowa w MSSF 4), jeżeli nie można wiarygodnie wycenić wartości godziwej tej cechy.
- 30 W przypadkach określonych w paragrafie 29 b) i c) jednostka ujawnia informacje, aby pomóc użytkownikom sprawozdania finansowego w dokonaniu przez nich własnej oceny dotyczącej zakresu ewentualnych różnic między wartością bilansową tych aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych a ich wartością godziwą, w tym:
- fakt, że informacje na temat wartości godziwej tych instrumentów nie zostały ujawnione, ponieważ wiarygodna wycena ich wartości godziwej nie jest możliwa;

- b) opis instrumentów finansowych, ich wartości bilansowej oraz wyjaśnienie, dlaczego wiarygodna wycena ich wartości godziwej nie jest możliwa;
- c) informacje na temat rynku dla przedmiotowych instrumentów;
- d) informacje o tym, czy i w jaki sposób jednostka zamierza zbyć instrumenty finansowe; oraz
- e) w przypadku gdy instrumenty finansowe, których wartości godziwej nie można było uprzednio wiarygodnie wycenić, zostały wyłączone – sam fakt wyłączenia, ich wartość bilansową na dzień wyłączenia oraz kwotę ujętego zysku lub straty.

CHARAKTER I ZAKRES RYZYKA ZWIĄZANEGO Z INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI

- 31 Jednostka ujawnia informacje, które umożliwiają użytkownikom jej sprawozdania finansowego ocenę charakteru i zakresu ryzyka związanego z instrumentami finansowymi, na które jednostka jest narażona na dzień sprawozdawczy.
- 32 Informacje, których ujawnienie jest wymagane na mocy paragrafów 33–42, dotyczą głównie ryzyka związanego z instrumentami finansowymi oraz sposobu zarządzania ryzykiem. Ryzyko takie zasadniczo, ale nie jedynie, obejmuje *ryzyko kredytowe*, *ryzyko płynności* i *ryzyko rynkowe*.

Ujawnianie informacji jakościowych

- 33 Dla każdego rodzaju ryzyka związanego z instrumentami finansowymi jednostka ujawnia:
 - a) stopień narażenia na ryzyko oraz sposób jego powstania;
 - b) cele, politykę i procesy zarządzania ryzykiem, jak również stosowane metody wyceny ryzyka; oraz
 - c) wszelkie zmiany w zakresie a) lub b) w stosunku do poprzedniego okresu.

Ujawnianie informacji ilościowych

- 34 Dla każdego rodzaju ryzyka związanego z instrumentami finansowymi, jednostka ujawnia:
 - a) skrócone dane ilościowe na temat stopnia narażenia na ryzyko na dzień sprawozdawczy. Ujawnione dane mają być oparte na informacjach przekazanych wewnętrznie kluczowemu personelowi kierowniczemu jednostki (zdefiniowanemu w MSR 24 *Ujawnianie informacji na temat podmiotów powiązanych*), na przykład zarządowi lub dyrektorowi generalnemu jednostki;
 - b) informacje, których ujawnienie jest wymagane na mocy paragrafów 36–42 w zakresie nieobjętym pkt a), chyba że ryzyko nie jest istotne (zob. paragrafy 29–31 MSR 1 poświęcone kwestii istotności);
 - c) koncentrację ryzyka, jeśli informacja o niej nie wynika z pkt a) i b).
- 35 Jeżeli dane ilościowe ujawnione na dzień sprawozdawczy nie są reprezentatywne, jeżeli chodzi o stopień narażenia jednostki na ryzyko w danym okresie, jednostka zobowiązana jest do przedstawienia dalszych informacji, które są reprezentatywne.

Ryzyko kredytowe

- 36 Jednostka ujawnia dla poszczególnych kategorii instrumentów finansowych:
 - a) kwotę, która najlepiej odzwierciedla maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe na dzień sprawozdawczy, nie uwzględniając żadnego posiadanego zabezpieczenia ani innych elementów powodujących poprawę warunków kredytowania (np. porozumień dotyczących rozliczania w kwocie netto niekwalifikujących się do kompensaty zgodnie z MSR 32);
 - b) w odniesieniu do kwoty ujawnionej na podstawie pkt a), opis ustanowionego zabezpieczenia oraz innych elementów powodujących poprawę warunków kredytowania;
 - c) informacje o jakości kredytowej aktywów finansowych, które nie są ani *przeterminowane*, ani w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości; oraz
 - d) wartość bilansową aktywów finansowych, które w przeciwnym wypadku byłyby przeterminowane lub w przypadku których nastąpiłaby utrata wartości, których warunki zostały renegowane.

Aktywa finansowe, które są albo zaległe albo w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości

- 37 Jednostka ujawnia dla poszczególnych kategorii aktywów finansowych:
- analizę wiekową aktywów finansowych, które są przeterminowane na dzień sprawozdawczy, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości;
 - analizę składników aktywów finansowych, w przypadku których indywidualnie wykazano utratę wartości na dzień sprawozdawczy, oraz czynniki, które jednostka wzięła pod uwagę, ustalając utratę wartości tych składników; oraz
 - w odniesieniu do kwot ujawnionych na podstawie pkt a) i b), opis zabezpieczenia ustanowionego na rzecz jednostki oraz innych elementów powodujących poprawę warunków kredytowania, jak również ich szacunkową wartość godziwą, o ile jest to możliwe.

Uzyskane zabezpieczenia i inne elementy powodujące poprawę warunków kredytowania

- 38 Jeżeli w danym okresie jednostka uzyskuje aktywa finansowe lub niefinansowe, przejmując w posiadanie ustanowione na jej rzecz zabezpieczenie lub powołując się na inne elementy powodujące poprawę warunków kredytowania (np. gwarancje), a przedmiotowe składniki aktywów spełniają kryteria ujmowania określone w innych standardach, jednostka ujawnia:
- charakter i wartość bilansową uzyskanych składników aktywów; oraz
 - jeżeli składniki aktywów nie są łatwo wymienialne na środki pieniężne – stosowaną przez nią politykę zbycia tych aktywów lub ich wykorzystania w ramach prowadzonej przez nią działalności.

Ryzyko płynności

- 39 Jednostka ujawnia:
- analizę wymagalności zobowiązań finansowych pokazującą pozostałe umowne terminy wymagalności; oraz
 - opis sposobu zarządzania przez nią ryzykiem płynności właściwym dla a).

Ryzyko rynkowe

Analiza wrażliwości

- 40 Jednostka ujawnia określone poniżej informacje, chyba że spełnia warunki określone w paragrafie 41:
- analizę wrażliwości dla każdego rodzaju ryzyka rynkowego, na które jednostka jest narażona na dzień sprawozdawczy, pokazującą, jaki wpływ na wynik finansowy i kapitał własny miałyby zmiany w zakresie odpowiednich czynników ryzyka, które były potencjalnie możliwe na ten dzień;
 - metody i założenia stosowane przy sporządzaniu analizy wrażliwości; oraz
 - zmiany stosowanych metod i założeń w stosunku do poprzedniego okresu oraz przyczyny takich zmian.
- 41 Jeżeli jednostka sporządza analizę wrażliwości, np. określa wartość narażoną na ryzyko, która uwzględnia zależności między czynnikami ryzyka (np. stopami procentowymi i kursami wymiany walut) i którą wykorzystuje w celu zarządzania ryzykiem finansowym, to może ona skorzystać z tej analizy wrażliwości zamiast z analizy określonej w paragrafie 40. Jednostka ujawnia również:
- objaśnienie metody stosowanej przy sporządzaniu analizy wrażliwości oraz głównych parametrów i założeń związanych z udostępnionymi danymi; oraz
 - objaśnienia celu stosowanej metody oraz ograniczeń, w związku z którymi informacje mogą nie odzwierciedlać w pełni wartości godziwej zaangażowanych aktywów i zobowiązań.

Ujawnianie innych informacji dotyczących ryzyka rynkowego

- 42 W przypadku gdy analizy wrażliwości ujawnione zgodnie z paragrafem 40 lub 41 nie są reprezentatywne dla ryzyka związanego z danym instrumentem finansowym (np. ponieważ stopień narażenia na ryzyko na koniec roku nie odzwierciedla stopnia narażenia na ryzyko w ciągu roku), jednostka ujawnia ten fakt oraz przyczyny, dla których w jej opinii przedmiotowe analizy wrażliwości nie są reprezentatywne.

DATA WEJŚCIA W ŻYCIE I PRZEPISY PRZEJŚCIOWE

- 43 Jednostka zastosuje niniejszy standard do rocznych okresów rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2007 r. i później. Zaleca się wcześniejsze stosowanie standardu. Jeżeli jednostka zastosuje niniejszy standard do wcześniejszego okresu, to ujawnia ten fakt.

- 44 Jeżeli jednostka zastosuje niniejszy standard do rocznych okresów rozpoczynających się przed dniem 1 stycznia 2006 r., to nie prezentuje informacji porównawczych w stosunku do informacji, które należy ujawnić na mocy paragrafów 31–42, które dotyczą charakteru i zakresu ryzyka związanego z instrumentami finansowymi.
- 44E Paragraf 12 został zmieniony, a paragraf 12A został dodany na podstawie dokumentu *Przekwalifikowanie aktywów finansowych* (Zmiany w MSR 39 oraz w MSSF 7), wydanego w październiku 2008 r. Jednostka stosuje te zmiany od dnia 1 lipca 2008 r.

WYCOFANIE MSR 30

- 45 Niniejszy MSSF zastępuje MSR 30 *Ujawnianie informacji w sprawozdaniach finansowych banków i podobnych instytucji finansowych*.

Załącznik a

Definicje terminów

Niniejszy załącznik stanowi integralną część MSSF.

Ryzyko kredytowe	Ryzyko, że jedna ze stron instrumentu finansowego, nie wywiązując się ze swoich zobowiązań, spowoduje poniesienie strat finansowych przez drugą ze stron.
Ryzyko walutowe	Ryzyko, że wartość godziwa instrumentu finansowego lub przyszłe przepływy środków pieniężnych z nim związane będą ulegać wahaniom ze względu na zmiany kursów wymiany walut.
Ryzyko stopy procentowej	Ryzyko, że wartość godziwa instrumentu finansowego lub przyszłe przepływy środków pieniężnych z nim związane będą ulegać wahaniom ze względu na zmiany rynkowych stóp procentowych.
Ryzyko płynności	Ryzyko, że jednostka napotka trudności w wywiązaniu się z zobowiązań związanych ze zobowiązaniami finansowymi.
Zobowiązania z tytułu pożyczek	Zobowiązania z tytułu pożyczek to zobowiązania finansowe inne niż krótkoterminowe zobowiązania z tytułu dostaw i usług na normalnych warunkach kredytowych
Ryzyko rynkowe	Ryzyko, że wartość godziwa instrumentu finansowego lub przyszłe przepływy środków pieniężnych z nim związane będą ulegać wahaniom ze względu na zmiany cen rynkowych. Ryzyko rynkowe obejmuje trzy rodzaje ryzyka: ryzyko walutowe , ryzyko stopy procentowej i inne ryzyko cenowe .
Inne ryzyko cenowe	Ryzyko, że wartość godziwa instrumentu finansowego lub przyszłe przepływy środków pieniężnych z nim związane będą ulegać wahaniom ze względu na zmiany cen rynkowych (inne niż wynikające z ryzyka stopy procentowej lub ryzyka walutowego), niezależnie od tego, czy zmiany te spowodowane są czynnikami charakterystycznymi dla poszczególnych instrumentów finansowych lub dla ich emitenta, czy też czynnikami odnoszącymi się do wszystkich podobnych instrumentów finansowych będących przedmiotem obrotu na rynku.
Przeterminowanie	Składnik aktywów finansowych jest przeterminowany w przypadku, gdy kontrahent nie dokonał płatności w umownym terminie wymagalności.

Wymienione poniżej pojęcia zdefiniowane są w paragrafie 11 MSR 32 lub w paragrafie 9 MSR 39 oraz stosowane są w niniejszym MSSF w rozumieniu określonym w MSR 32 i MSR 39.

- zamortyzowany koszt składnika aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych,
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży,
- wyłączenie,
- instrumenty pochodne,
- metoda efektywnej stopy procentowej,
- instrument kapitałowy,
- wartość godziwa,
- składnik aktywów finansowych,
- instrument finansowy,
- zobowiązanie finansowe,

- składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- kontrakt gwarancji finansowych,
- składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe przeznaczone do obrotu,
- planowana transakcja,
- instrument zabezpieczający,
- inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności,
- pożyczki i należności,
- standaryzowana transakcja kupna lub sprzedaży.

Załącznik B

Objaśnienie stosowania

Niniejszy załącznik stanowi integralną część MSSF.

KATEGORIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH I ZAKRES UJAWNIANYCH INFORMACJI (PARAGRAF 6)

- B1 Zgodnie z paragrafem 6 jednostka zobowiązana jest do przypisania instrumentów do poszczególnych kategorii, które uwzględniają charakter ujawnianych informacji oraz cechy tych instrumentów finansowych. Kategorie, o których mowa w paragrafie 6, ustalane są przez jednostkę, w związku z czym różnią się od kategorii instrumentów finansowych określonych w MSR 39 (określającym, w jaki sposób instrumenty finansowe należy wyceniać oraz gdzie należy ująć zmiany wartości godziwej).
- B2 Określając kategorie instrumentów finansowych, jednostka przynajmniej:
- a) odróżnia instrumenty wyceniane w zamortyzowanym koszcie od instrumentów wycenianych w wartości godziwej;
 - b) przypisuje do odrębnej/odrębnych kategorii instrumenty finansowe niewchodzące w zakres niniejszego MSSF.
- B3 Biorąc pod uwagę swoją sytuację, jednostka decyduje, jak szczegółowe informacje udostępnia w celu spełnienia wymagań niniejszego MSSF, jaki nacisk kładzie na poszczególne aspekty wymogów oraz w jaki sposób grupuje informacje, aby przedstawić całościową sytuację, nie łącząc informacji o różnych cechach. Konieczne jest zapewnienie równowagi, tak aby sprawozdanie finansowe nie zawierało nadmiernie szczegółowych informacji, które nie będą pomocne dla użytkowników sprawozdania finansowego oraz aby nie ukrywać ważnych informacji w wyniku zbytowego pogrupowania informacji. Na przykład jednostka nie może ukrywać ważnych informacji, umieszczając je pośród licznych szczegółowych informacji o niewielkim poziomie istotności. Podobnie, jednostka nie może ujawniać informacji pogrupowanych w sposób, który powoduje zatarcie istotnych różnic pomiędzy poszczególnymi transakcjami lub powiązanych rodzajami ryzyka.

ISTOTNOŚĆ WPLYWU INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH NA SYTUACJĘ FINANSOWĄ I WYNIK DZIAŁALNOŚCI

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (paragraf 10 i 11)

- B4 Jeżeli jednostka wyznacza zobowiązanie finansowe jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, zgodnie z paragrafem 10 a) zobowiązana jest ujawnić kwotę zmiany wartości godziwej zobowiązania finansowego wynikającą ze zmiany ryzyka kredytowego dla tego zobowiązania. Paragraf 10 a) (i) zezwala jednostce ustalić tę kwotę jako kwotę zmiany w wartości godziwej zobowiązania finansowego, która nie wynika ze zmiany warunków rynkowych powodujących ryzyko rynkowe. Jeżeli jedynymi odpowiednimi zmianami warunków rynkowych odnoszącymi się do zobowiązania są zmiany bazowych (referencyjnych) stóp procentowych, kwotę tę można oszacować następująco:
- a) po pierwsze, jednostka oblicza wewnętrzną stopę zwrotu zobowiązania na początek okresu w oparciu o cenę rynkową zobowiązania oraz związane z nim umowne przepływy środków pieniężnych na początek okresu. Od wyżej wymienionej stopy zwrotu odejmuje bazową (referencyjną) stopę procentową na początek okresu, tak aby uzyskać specyficzny dla instrumentu składnik wewnętrznej stopy zwrotu;

- b) następnie jednostka oblicza wartość bieżącą przepływów środków pieniężnych związanych z danym zobowiązaniem w oparciu o związane z nim umowne przepływy środków pieniężnych na koniec okresu oraz stopę dyskontową równą sumie (i) bazowej (referencyjnej) stopy procentowej na koniec okresu; i (ii) specyficznego dla instrumentu składnika wewnętrznej stopy zwrotu ustalonego na podstawie pkt a);
- c) różnica między ceną rynkową zobowiązania na koniec okresu a kwotą ustaloną w pkt b) stanowi zmianę w wartości godziwej niewynikającą ze zmian bazowej (referencyjnej) stopy procentowej. Kwota ta podlega ujawnieniu.

W przykładzie tym przyjęto, że zmiany wartości godziwej wynikające z czynników innych niż zmiany ryzyka kredytowego związanego z danym instrumentem lub zmiany stóp procentowych nie są istotne. Jeżeli instrument omawiany w przykładzie zawiera wbudowany instrument pochodny, zmiana wartości godziwej wbudowanego instrumentu pochodnego nie jest brana pod uwagę przy obliczaniu kwoty podlegającej ujawnieniu na mocy paragrafu 10 a).

Ujawnianie innych informacji – zasady (polityka) rachunkowości (paragraf 21)

B5 Paragraf 21 wymaga ujawnienia podstawy (lub podstaw) wyceny stosowanych przy sporządzeniu sprawozdania finansowego, jak również innych przyjętych zasad rachunkowości mających znaczenie dla zrozumienia sprawozdania finansowego. W przypadku instrumentów finansowych wymagane może być ujawnienie następujących informacji:

- a) w odniesieniu do składników aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy:
 - (i) charakter składników aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych, które jednostka wyznaczyła jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy;
 - (ii) kryteria wyznaczania takich składników aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych jako wycenianych w ten sposób przy początkowym ujęciu; oraz
 - (iii) w jaki sposób jednostka spełniła warunki takiego wyznaczenia określone w paragrafie 9, 11A lub 12 MSR 39; w przypadku instrumentów wyznaczanych zgodnie z b) (i) zawartej w MSR 39 definicji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego wycenianego w wartości godziwej przez wynik finansowy takie ujawniane informacje powinny obejmować opis okoliczności stanowiących podstawę braku spójności wyceny lub ujęcia, która powstałaby w przeciwnym wypadku; w przypadku instrumentów wyznaczonych zgodnie z b) (ii) zawartej w MSR 39 definicji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego wycenianego w wartości godziwej przez wynik finansowy, ujawniane informacje powinny obejmować opis stopnia spójności wyznaczenia do wyceny wartości godziwej przez wynik finansowy z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną jednostki;
- b) kryteria wyznaczenia składników aktywów finansowych jako dostępnych do sprzedaży;
- c) czy standaryzowane transakcje kupna lub sprzedaży składników finansowych ujmuje się na dzień zawarcia, czy na dzień rozliczenia transakcji (zob. paragraf 38 MSR 39);
- d) kiedy stosowane jest konto rezerw w celu obniżenia wartości bilansowej składników aktywów finansowych, w przypadku których nastąpiła utrata wartości z powodu strat kredytowych:
 - (i) kryteria ustalania, kiedy bezpośrednio obniża się wartość bilansową składników aktywów finansowych, w przypadku których nastąpiła utrata wartości (lub – w przypadku odwrócenia odpisu obniżającego wartość – bezpośrednio zwiększa się ją) oraz kiedy stosuje się konto rezerw; oraz
 - (ii) kryteria odpisywania kwot ujętych na koncie rezerw od wartości bilansowej składników aktywów finansowych, w przypadku których nastąpiła utrata wartości (zob. paragraf 16);
- e) sposób ustalania zysków lub strat netto dla każdej kategorii instrumentów finansowych (zob. paragraf 20 a)), np. czy zyski lub straty netto od pozycji wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują przychody z tytułu odsetek lub dywidend;
- f) kryteria, które jednostka stosuje w celu ustalenia, czy istnieją obiektywne dowody potwierdzające stratę z tytułu utraty wartości (zob. paragraf 20 e));
- g) w przypadku renegotjowania warunków dotyczących aktywów finansowych, które w przeciwnym wypadku byłyby przeterminowane lub w przypadku których nastąpiłoby utrata wartości – zasady (politykę) rachunkowości stosowane w odniesieniu do składników aktywów finansowych będących przedmiotem renegotjowanych warunków (zob. paragraf 36 d)).

Zgodnie z paragrafem 113 MSR 1 jednostki zobowiązane są ujawnić, w opisie istotnych zasad rachunkowości lub w informacji dodatkowej, subiektywne oceny, poza tymi które wymagają szacunków, których dokonało kierownictwo w procesie stosowania zasad rachunkowości w jednostce, a które mają najbardziej istotny wpływ na kwoty ujęte w sprawozdaniu finansowym.

CHARAKTER I ZAKRES RYZYKA ZWIĄZANEGO Z INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI (PARAGRAFY 31–42)

- B6 Informacje, których ujawnienie jest wymagane na mocy paragrafów 31–42, powinny zostać przedstawione albo w sprawozdaniu finansowym, albo włączone poprzez odniesienie ze sprawozdania finansowego do innego rodzaju sprawozdania, np. sprawozdania zarządu lub sprawozdania na temat ryzyka, do których użytkownicy sprawozdania finansowego mają dostęp na tych samych warunkach i w tym samym terminie jak w przypadku sprawozdania finansowego. Bez informacji włączonych poprzez odniesienie sprawozdanie finansowe jest niekompletne.

Ujawnianie informacji ilościowych (paragraf 34)

- B7 Zgodnie z paragrafem 34 a) wymagane jest ujawnienie skróconych danych ilościowych na temat stopnia narażenia jednostki na ryzyko w oparciu o informacje przekazane wewnętrznie kluczowemu personelowi kierownicemu tej jednostki. Kiedy jednostka stosuje wiele metod zarządzania ryzykiem, to ujawnia informacje w oparciu o metodę lub metody, która/które zapewniają najbardziej odpowiednie i wiarygodne informacje. Kwestię znaczenia i wiarygodności omówiono w MSR 8 *Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów*.
- B8 Zgodnie z paragrafem 34 c) wymagane jest ujawnienie informacji o koncentracji ryzyka. Koncentracja ryzyka wynika z instrumentów finansowych, które mają podobne cechy i na które zmiany warunków gospodarczych lub innych warunków mają zbliżony wpływ. Identyfikacja koncentracji ryzyka wymaga dokonania oceny uwzględniającej sytuację finansową jednostki. Ujawnienie informacji o koncentracji ryzyka obejmuje:
- opis, w jaki sposób kierownictwo ustala koncentracje;
 - opis wspólnych cech wyróżniających dany rodzaj koncentracji (np. kontrahentów, obszaru geograficznego, waluty lub rynku); oraz
 - wysokość stopnia narażenia na ryzyko związane ze wszystkimi instrumentami finansowymi mającymi wyżej wymienione cechy.

Maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe (paragraf 36 a))

- B9 Paragraf 36 a) wymaga ujawnienia kwoty, która najlepiej odzwierciedla maksymalne narażenie jednostki na ryzyko kredytowe. W przypadku składnika aktywów finansowych jest to zwykle wartość bilansowa brutto pomniejszona o:
- wszelkie kwoty kompensowane zgodnie z MSR 32; oraz
 - wszelkie straty z tytułu utraty wartości ujęte zgodnie z MSR 39.
- B10 Działania powodujące powstanie ryzyka kredytowego oraz związanego z tym maksymalnego narażenia na ryzyko kredytowe to, ale nie jedynie:
- pożyczki udzielane klientom oraz należności oraz depozyty w innych jednostkach; w takich przypadkach maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe odpowiada wartości bilansowej powiązanych aktywów finansowych;
 - zawieranie umów w postaci instrumentów pochodnych, np. kontraktów walutowych, transakcji swap na stopy procentowe oraz kredytowych instrumentów pochodnych. Jeżeli uzyskany składnik aktywów wyceniany jest w wartości godziwej, maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe na dzień sprawozdawczy równe jest wartości bilansowej;
 - udzielanie gwarancji finansowych. W tym przypadku maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe odpowiada maksymalnej kwocie, którą jednostka musiałaby zapłacić w przypadku konieczności wypłaty świadczenia z tytułu gwarancji i która może być znacznie wyższa od kwoty ujętej jako zobowiązanie;

- d) zaciągnięcie zobowiązania z tytułu pożyczki, które jest nieodwołalne przez okres spłaty pożyczki lub jest odwołalne jedynie w razie istotnej niekorzystnej zmiany. Jeżeli wystawca nie może uregulować zobowiązania z tytułu pożyczki poprzez rozliczenie netto w formie pieniężnej lub w formie innego instrumentu finansowego, wówczas maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe odpowiada całkowitej kwocie zobowiązania. Wynika to z faktu, że nie ma pewności, czy jakkolwiek część dotychczas niewypłaconych zobowiązań będzie podlegać zapłacie w przyszłości. Może ona być znacznie wyższa, niż kwota ujęta jako zobowiązanie.

Analiza umownych terminów wymagalności (paragraf 39 (a))

- B11 Sporządzając analizę umownych terminów wymagalności zobowiązań finansowych wymaganą na mocy paragrafu 39 a), jednostka posługuje się własną oceną przy ustaleniu odpowiedniej liczby przedziałów czasowych. Na przykład jednostka może przyjąć następujące przedziały czasowe:
- a) do jednego miesiąca;
 - b) od jednego miesiąca do trzech miesięcy;
 - c) od trzech miesięcy do jednego roku; oraz
 - d) od jednego roku do pięciu lat.
- B12 W przypadku gdy kontrahent może wybrać termin zapłaty kwoty, zobowiązanie jest wykazywane, biorąc pod uwagę najwcześniejszy termin, w którym jednostka może być zobowiązana do zapłaty kwoty. Na przykład zobowiązania finansowe, które jednostka może mieć obowiązek zapłacić na żądanie (np. depozyty płatne na żądanie), wykazuje się w najwcześniejszym przedziale czasowym.
- B13 W przypadku gdy jednostka zobowiązana jest do przekazywania kwot w ratach, każda rata przypisywana jest do najwcześniejszego okresu, w którym jednostka może być zobowiązana do jej zapłaty. Na przykład niewypłacona kwota zobowiązań z tytułu pożyczki wykazywana jest w przedziale czasowym, na który przypada najwcześniejszy z terminów ewentualnej wypłaty.
- B14 Kwoty ujawnione w analizie terminów wymagalności to umowne niezdyktowane przepływy środków pieniężnych, np.:
- a) zobowiązania z tytułu leasingu finansowego brutto (przed odliczeniem obciążeń finansowych);
 - b) określone w kontraktach terminowych typu forward ceny zakupu aktywów finansowych za środki pieniężne;
 - c) kwoty netto transakcji swap na stopy procentowe, w ramach których kwoty otrzymywane są według stałej stopy procentowej, a płacone według zmiennej stopy procentowej, w przypadku których wymieniane są przepływy środków pieniężnych netto;
 - d) kwoty umowne podlegające wymianie w ramach pochodnego instrumentu finansowego (np. swapu walutowego), w przypadku którego wymianie podlegają przepływy środków pieniężnych brutto; oraz
 - e) zobowiązania z tytułu pożyczek brutto.

Tego rodzaju niezdyktowane przepływy środków pieniężnych różnią się od kwot ujętych w bilansie, ponieważ kwota bilansowa oparta jest na zdyskontowanych przepływach środków pieniężnych.

- B15 W stosownych przypadkach w ramach analizy umownych terminów wymagalności zobowiązań finansowych wymaganej na mocy paragrafu 39 a) jednostka zobowiązana jest ująć analizę pochodnych instrumentów finansowych oddzielnie od analizy instrumentów niebędących pochodnymi instrumentami finansowymi. Na przykład właściwe jest rozróżnienie przepływów środków pieniężnych związanych z pochodnymi instrumentami finansowymi od przepływów środków pieniężnych związanych z niepochodnymi instrumentami finansowymi, jeżeli przepływy środków pieniężnych związane z pochodnymi instrumentami finansowymi są rozliczane w kwocie brutto. Jest to związane z faktem, że zmniejszeniu stanu środków pieniężnych brutto może towarzyszyć powiązane zwiększenie stanu środków pieniężnych.
- B16 W przypadku gdy kwota do zapłaty nie jest stała, ujętą kwotę ustala się poprzez odniesienie do warunków obowiązujących na dzień sprawozdawczy. Na przykład gdy kwota do zapłaty zmienia się w zależności od zmian indeksu, ujętą kwotę można ustalić w oparciu o poziom indeksu na dzień sprawozdawczy.

Ryzyko rynkowe – analiza wrażliwości (paragrafy 40 i 41)

- B17 Paragraf 40 a) wymaga przeprowadzenia analizy wrażliwości dla każdego rodzaju ryzyka rynkowego, na które jednostka jest narażona. Zgodnie z paragrafem B3 jednostka decyduje, w jaki sposób ma grupować informacje, aby przedstawić całościową sytuację, nie łącząc informacji o różnych cechach dotyczących stopnia narażenia na poszczególne rodzaje ryzyka zdecydowanie różnych środowiskach gospodarczych. Na przykład:
- a) jednostka zajmująca się obrotem instrumentami finansowymi może ujawniać tego rodzaju informacje odrębnie dla instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu, a oddzielnie dla instrumentów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu;
 - b) jednostka nie powinna grupować informacji o swoim narażeniu na ryzyko rynkowe w obszarach objętych hiperinflacją z informacjami o jej narażeniu na ryzyko rynkowe w obszarach o bardzo niskim poziomie inflacji.

Jeżeli jednostka jest narażona wyłącznie na jeden rodzaj ryzyka rynkowego jedynie w jednym środowisku gospodarczym, to nie powinna przedstawiać informacji nieogrupowanych.

- B18 Zgodnie z paragrafem 40 a) wymagane jest przeprowadzenie analizy wrażliwości pokazującej, jaki wpływ na wynik finansowy i kapitał własny mają potencjalnie możliwe zmiany odpowiednich czynników ryzyka (np. obowiązujące rynkowe stopy procentowe, kursy wymiany walut, ceny papierów wartościowych lub ceny towarów). W tym celu:
- jednostki nie są zobowiązane do ustalenia, jaki byłby ich wynik finansowy za dany okres, gdyby odpowiednie czynniki ryzyka były inne; jednostki ujawniają natomiast informacje o ich wpływie na wynik finansowy i kapitał własny na dzień bilansowy, zakładając że na dzień bilansowy zaistniała potencjalnie możliwa zmiana odpowiedniego czynnika ryzyka i miała ona wpływ na narażenie na ryzyko istniejące na ten dzień. Na przykład jednostka mająca na koniec roku zobowiązanie oparte na zmiennej stopie procentowej zobowiązana jest ujawnić informacje o wpływie na wynik finansowy (tzn. koszty z tytułu odsetek) za rok bieżący, jeżeli stopy procentowe ulegały zmianom w potencjalnie możliwym zakresie;
 - jednostki nie są zobowiązane do ujawnienia informacji o wpływie, jaki ma na wynik finansowy i kapitał własny każda zmiana mieszcząca się w ramach potencjalnie możliwej zmiany odpowiedniego czynnika ryzyka. Wystarczające jest ujawnienie informacji o wpływie maksymalnych potencjalnie możliwych zmian.
- B19 Ustalając, co jest potencjalnie możliwą zmianą odpowiedniego czynnika ryzyka, jednostka powinna uwzględnić:
- środowisko gospodarcze, w którym prowadzi działalność. Potencjalnie możliwa zmiana nie powinna obejmować bardzo mało prawdopodobnych oraz najbardziej pesymistycznych scenariuszy ani testów warunków skrajnych (*stress tests*). Ponadto, jeżeli zakres zmian danego czynnika ryzyka jest stabilny, jednostka nie musi modyfikować wykazanej, potencjalnie możliwej zmiany czynnika ryzyka. Na przykład założmy, że stopy procentowe kształtują się na poziomie 5 %, a jednostka ustala, że potencjalnie możliwe są wahania stóp procentowych w granicach ± 50 punktów bazowych. Jednostka musiałaby ujawnić informacje o wpływie na wynik finansowy i kapitał własny, jeżeli stopy procentowe miałyby zmienić się do 4,5 % lub 5,5 %. W kolejnym okresie stopy procentowe wzrosły do 5,5 %. Jednostka w dalszym ciągu uważa, że stopy procentowe mogą wahać się w granicach ± 50 punktów bazowych (tzn. że zakres zmiany stóp procentowych jest stabilny). Jednostka powinna ujawnić informacje o wpływie na wynik finansowy i kapitał własny, jeżeli stopy procentowe miałyby zmienić się do 5 % lub 6 %. Jednostka nie musiałaby zatem zmieniać przyjętego założenia, że stopy procentowe mogą potencjalnie ulegać zmianom w granicach ± 50 punktów bazowych, chyba że istnieją dowody na to, że stopy procentowe stały się znacznie bardziej zmienne;
 - ramy czasowe, dla których jednostka dokonuje oceny. Analiza wrażliwości powinna pokazać wpływ zmian, które uznano za potencjalnie możliwe w danym okresie, do czasu następnego przedstawienia przez jednostkę ujawnień informacji, co przypada zwykle na kolejny roczny okres sprawozdawczy.
- B20 Paragraf 41 zezwala jednostce korzystać z analizy wrażliwości odzwierciedlającej zależności między czynnikami ryzyka, np. z metodologii wartości narażonej na ryzyko (*value at risk methodology*), jeżeli stosuje ją w celu zarządzania ryzykiem finansowym. Ma to zastosowanie, nawet gdy taka metodologia pozwala na oszacowanie jedynie możliwości wystąpienia strat i nie pozwala oszacować możliwości wystąpienia zysków. Jednostka taka może zastosować się do paragrafu 41 a), ujawniając informacje o stosowanym rodzaju modelu *value-at-risk* (np. czy model jest oparty na symulacji Monte Carlo), wyjaśniając sposób funkcjonowania modelu oraz przedstawiając główne założenia (np. okres utrzymywania składnika majątku oraz poziom pewności). Jednostki mogą również ujawnić informacje o historycznym okresie obserwacji i wagi przypisane do obserwacji w ramach tego okresu oraz wyjaśnić, w jaki sposób uwzględnia się w obliczeniach opcje oraz które wahania lub korelacje (lub alternatywnie – symulacje Monte Carlo w zakresie rozkładu prawdopodobieństwa) są stosowane.
- B21 Jednostka zobowiązana jest przedstawić analizy wrażliwości dla całej działalności, lecz może przedstawić różne rodzaje analizy wrażliwości dla różnych klas instrumentów finansowych.
- Ryzyko stopy procentowej*
- B22 *Ryzyko stopy procentowej* wynika z oprocentowanych instrumentów finansowych ujętych w bilansie (np. pożyczek i należności oraz wyemitowanych instrumentów dłużnych) oraz z niektórych instrumentów finansowych nieujętych w bilansie (np. niektórych zobowiązań z tytułu pożyczek).
- Ryzyko walutowe*
- B23 *Ryzyko walutowe* (lub ryzyko kursowe) wynika z instrumentów finansowych denominowanych w walucie obcej, tzn. w walucie innej niż waluta funkcjonalna, w której są wyceniane. Dla celów niniejszego MSSF ryzyko walutowe nie wynika z instrumentów finansowych będących pozycjami niepieniężnymi lub z instrumentów finansowych denominowanych w walucie funkcjonalnej.
- B24 Wymagane jest ujawnienie informacji o analizie wrażliwości w odniesieniu do każdej waluty, w przypadku której jednostka narażona jest na istotne ryzyko walutowe.

Inne ryzyko cenowe

- B25 *Inne ryzyko cenowe* wynika z instrumentów finansowych ze względu na zmiany np. cen towarów lub instrumentów o charakterze kapitałowym. W celu zapewnienia zgodności z paragrafem 40 jednostka może ujawnić informacje o wpływie spadku określonego indeksu giełdowego, ceny towarów lub innego czynnika ryzyka. Na przykład jednostka, która udziela gwarancji wartości końcowej (będących instrumentami finansowymi), zobowiązana jest ujawnić informacje o zwiększeniu lub zmniejszeniu wartości aktywów, których dotyczy taka gwarancja.
- B26 Dwoma przykładami instrumentów finansowych, z którymi związane jest ryzyko ceny instrumentów o charakterze kapitałowym, są inwestycje kapitałowe w innej jednostce oraz inwestycje w fundusz powierniczy inwestujący w instrumenty kapitałowe. Inny przykład to transakcje terminowe typu forward oraz opcje kupna lub sprzedaży określonej ilości instrumentów kapitałowych oraz swapy indeksowane do cen papierów wartościowych. Na wartość godziwą takich instrumentów finansowych wpływają zmiany cen rynkowych bazowych instrumentów kapitałowych.
- B27 Zgodnie z paragrafem 40 pkt a) wrażliwość wyniku finansowego (związana np. z instrumentami zakwalifikowanymi jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz z utratą wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży) należy ujawnić oddzielnie od wrażliwości kapitału własnego (związanej np. z instrumentami zakwalifikowanymi jako dostępne do sprzedaży).
- B28 Instrumenty finansowe zakwalifikowane przez jednostkę jako instrumenty kapitałowe nie podlegają aktualizacji wyceny. Ryzyko ceny instrumentów o charakterze kapitałowym związane z tymi instrumentami nie wpływa na wynik finansowy ani na kapitał własny. W związku z tym analiza wrażliwości nie jest wymagana.